

2024/2374

10.10.2024.

REZOLUCIJA (EU) 2024/2374 EUROPSKOG PARLAMENTA

od 11. travnja 2024.

s primjedbama koje su sastavni dio Odluke o razrješnici za izvršenje proračuna Zajedničkog poduzeća za istraživanja o upravljanju zračnim prometom na jedinstvenom europskom nebu 3 za financijsku godinu 2022.

EUROPSKI PARLAMENT,

- uzimajući u obzir svoju Odluku o razrješnici za izvršenje proračuna Zajedničkog poduzeća za istraživanja o upravljanju zračnim prometom na jedinstvenom europskom nebu 3 za financijsku godinu 2022.,
  - uzimajući u obzir članak 100. Poslovnika i Prilog V. Poslovniku,
  - uzimajući u obzir mišljenja Odbora za promet i turizam,
  - uzimajući u obzir izvješće Odbora za proračunski nadzor (A9-0094/2024),
- A budući da je Zajedničko poduzeće za istraživanja u području upravljanja zračnim prometom jedinstvenog europskog neba 3 (SESAR 3) („Zajedničko poduzeće”), sa sjedištem u Bruxellesu, osnovano u studenome 2021. u okviru programa Obzor Europa na razdoblje koje završava 31. prosinca 2031. ⁽¹⁾; napominje da je SESAR 3 zamijenio i naslijedio zajedničko poduzeće SESAR, koje je osnovano u veljači 2007. u okviru Sedmog okvirnog programa za istraživanja na razdoblje od osam godina ⁽²⁾ (SESAR 1) i čije je djelovanje produženo u lipnju 2014. u okviru programa Obzor 2020. na razdoblje do 31. prosinca 2024. ⁽³⁾;
- B budući da Zajedničko poduzeće ima oblik javno-privatnog partnerstva i da mu je svrha razvoj moderniziranog upravljanja zračnim prometom (ATM) u Europi i ubrzanje uvođenja inicijative „digitalno europsko nebo” uz pomoć istraživanja i inovacija; budući da članove osnivače čine Unija, koju predstavlja Komisija, Europska organizacija za sigurnost zračne plovidbe (Eurocontrol) te više od 50 organizacija iz svih dijelova vrijednosnog lanca zrakoplovstva – od zračnih luka preko korisnika zračnog prostora svih kategorija, pružatelja usluga zračne plovidbe, operatora i pružatelja usluga bespilotnih letjelica te proizvodne industrije do znanstvene zajednice;
- C budući da bi Zajedničko poduzeće, kako bi se povećala transparentnost, trebalo u svojoj godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji objavljivati relevantne informacije o doprinosima članova na razini programa; budući da bi Zajedničko poduzeće za svaki program u okviru kojeg djeluje trebalo iznijeti sve relevantne informacije za svaku kategoriju člana zaključno s krajem godine, uključujući zakonske ciljne vrijednosti doprinosa utvrđene za dotični program, iznos primljenih doprinosa i iznos pravnih obveza; budući da bi Zajedničko poduzeće trebalo nastaviti s povećanjem razine transparentnosti;

Općenito

1. prima na znanje iz konsolidiranog godišnjeg izvješća o radu ⁽⁴⁾ da se program „Digitalno europsko nebo” počeo provoditi 2022. odobravanjem višegodišnjeg programa rada i prvog dvogodišnjeg programa rada te pokretanjem prvih dvaju poziva u okviru programa Obzor Europa za 1. izviđajna i industrijska istraživanja; i 2. ubrzani put prema inovacijama i uvođenju na tržište; napominje da je od 127 zaprimljenih prijedloga projekata odabrano njih 48, što predstavlja ukupno ulaganje od 350 milijuna EUR;
2. pozdravlja doprinos Zajedničkog poduzeća suprotstavljanju nezakonitom i neopravdanom ruskom agresivnom ratu protiv Ukrajine, s obzirom na to da su neki prometni tokovi bili pogođeni, zbog čega je bila potrebna prilagodba operacija kontrole zračnog prometa Zajedničkog poduzeća, što je dovelo do povećane potrebe za kontrolorima zračnog prometa;

⁽¹⁾ Uredba Vijeća (EU) 2021/2085 od 19. studenoga 2021. o osnivanju zajedničkih poduzeća u okviru programa Obzor Europa te o stavljanju izvan snage uredbi (EZ) br. 219/2007, (EU) br. 557/2014, (EU) br. 558/2014, (EU) br. 559/2014, (EU) br. 560/2014, (EU) br. 561/2014 i (EU) br. 642/2014 (SL L 427, 30.11.2021., str. 17.).

⁽²⁾ Uredba Vijeća (EZ) br. 219/2007 od 27. veljače 2007. o uspostavljanju zajedničkog poduzeća za razvoj nove generacije Europskog sustava upravljanja zračnim prometom (SESAR) (SL L 64, 2.3.2007., str. 1.).

⁽³⁾ Uredba Vijeća (EU) br. 721/2014 od 16. lipnja 2014. o izmjeni Uredbe (EZ) br. 219/2007 o uspostavljanju zajedničkog poduzeća za razvoj nove generacije Europskog sustava upravljanja zračnim prometom (SESAR) vezano za produženje trajanja zajedničkog poduzeća do 2024. (SL L 192, 1.7.2014., str. 1.).

⁽⁴⁾ <https://www.sesarju.eu/node/4509>.

3. konstatira da je 2022. Zajedničko poduzeće ostvarilo napredak u dovršetku aktivnosti istraživanja i inovacija u okviru programa SESAR 2020., istodobno omogućivši da novo partnerstvo Zajedničkog poduzeća SESAR 3 postane potpuno funkcionalno i da se pokrene program istraživanja i inovacija u okviru „digitalnog europskog neba“;
4. nadalje, napominje da razvijene aktivnosti predstavljaju važan doprinos strateškim prioritetima i inicijativama Europske komisije, odnosno jedinstvenom europskom nebu, europskom zelenom planu i Europi spremnoj za digitalno doba;

Upravljanje proračunom i financijama

5. pozdravlja doprinos Zajedničkog poduzeća suprotstavljanju nezakonitom i neopravdanom ruskom agresivnom ratu protiv Ukrajine, s obzirom na to da su neki prometni tokovi bili pogođeni, zbog čega je bila potrebna prilagodba operacija kontrole zračnog prometa i što je dovelo do veće potrebe za kontrolorima zračnog prometa;
6. napominje da je raspoloživi proračun ⁽⁵⁾ za 2022. iznosio 146,9 milijuna EUR u odobrenim sredstvima za plaćanje (69,9 milijuna EUR 2021. godine) i 158,8 milijuna EUR u odobrenim sredstvima za preuzimanje obveza (34,8 milijuna EUR 2021. godine);
7. primjećuje da izmjene u veličini proračuna Zajedničkog poduzeća uvelike ovise o fazi provedbe višegodišnjih programa za istraživanja i inovacije; konstatira da je 2022. Zajedničko poduzeće započelo s provedbom programa Obzor Europa te da stoga proračun za 2022. uključuje proračun za preuzimanje obveza za prve pozive na podnošenje prijedloga u okviru programa Obzor Europa planirane za 2022. te proračun za plaćanja za povezana plaćanja u okviru pretfinanciranja;
8. napominje da je Upravni odbor Zajedničkog poduzeća u prosincu 2021. donio proračun za 2022. i da su tom odlukom odobreni neki prijelazni elementi povezani s godišnjim programom rada, proračunom, planom radnih mjesta i planom javne nabave Zajedničkog poduzeća za 2021. i 2022.; napominje da je proračun za 2022. dvaput izmijenjen u listopadu 2022. i da je do treće izmjene došlo je u prosincu 2022. ⁽⁶⁾;
9. prima na znanje iz izvješća Revizorskog suda da u godišnjoj računovodstvenoj dokumentaciji Zajedničkog poduzeća za 2022. postoje znatne razlike u iznosima doprinosa priznatih po kategoriji člana (Unija, privatni članovi i Eurocontrol); primjećuje da je tomu uzrok činjenica da se novčani doprinosi Unije potvrđuju i priznaju pri njihovu plaćanju Zajedničkom poduzeću na početku provedbe projekta, dok se doprinosi u naravi članova priznaju tek nakon potvrde nastalih i prijavljenih troškova provedbe projekta;
10. konstatira da bi se problem razlike između priznatog iznosa novčanih doprinosa, s jedne, te doprinosa u naravi, s druge strane, trebao riješiti iznošenjem informacija o pravnim obvezama Zajedničkog poduzeća na kraju godine u smislu sklopljenih sporazuma o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovora;
11. napominje da je, u pogledu provedbe programa Obzora 2020. Zajedničko poduzeće na kraju 2022. u potpunosti preuzelo obveze za najveći operativni doprinos EU-a u iznosu od 555,8 milijuna EUR za potpisane sporazume o dodjeli bespovratnih sredstava i ugovore u okviru programa te da od tog iznosa preuzetih obveza oko 65,7 milijuna EUR (ili 11,8 %) tek treba platiti u narednim godinama za projekte i ugovore koji još nisu dovršeni; osim toga, konstatira da su se privatni članovi pravno obvezali da će osigurati svoje cjelokupne doprinose u naravi u iznosu od 280 milijuna EUR, koji je definiran kao ciljna vrijednost u sporazumu sklopljenom sa sektorskim članovima, i da su od tog iznosa sektorski članovi na kraju 2022. prijavili 278,5 milijuna EUR (ili 99,5 %); nadalje, napominje da je Eurocontrol u potpunosti preuzeo cilj od 467 milijuna EUR operativnih doprinosa, kako je definiran u bilateralnom sporazumu, te da je od tog iznosa na kraju 2022. prijavio 313,6 milijuna EUR (ili 67 % cilja);
12. konstatira da, kad je riječ o aktivnostima u okviru programa Obzor 2020., Zajedničko poduzeće nije primilo nova operativna odobrena sredstva za preuzimanje obveza jer je svoje posljednje pozive na podnošenje prijedloga zaključilo do kraja 2020.; napominje da je stopa izvršenja operativnog proračuna Zajedničkog poduzeća za 2022. bila znatno niža nego prethodnih godina (54 % 2022. i 93 % 2021.) zbog rastućih troškova i problema s provedbom s kojima su se korisnici suočavali nakon krize uzrokovane bolešću COVID-19 i agresivnog rata protiv Ukrajine; stoga konstatira da se trajanje većine projekata u okviru programa Obzor 2020. iz tog razloga moralo produžiti, a završna plaćanja odgoditi do 2023.;

⁽⁵⁾ To uključuje neiskorištena odobrena sredstva iz prethodnih godina, koja su ponovno unesena u proračun 2022. godine, namjenske prihode i sredstva preraspodijeljena u sljedeću godinu.

⁽⁶⁾ Konsolidirano godišnje izvješće o radu (str. 59.).

13. primjećuje da su odobrena sredstva za preuzete obveze u okviru programa Obzor Europa za 2022. za prva dva poziva, pokrenuta u travnju 2022., u potpunosti iskorištena; prima na znanje da je Komisija je za provedbu tih projekata 2022. dala novčani doprinos u iznosu od 83,5 milijuna EUR. međutim, napominje da su se, budući da faza evaluacije nije bila dovršena do kraja godine, novčani doprinosi mogli iskoristiti samo u prvoj polovici 2023., nakon što su se sporazumi o dodjeli bespovratnih sredstava potpisali te su se mogla izvršiti povezana plaćanja pretfinanciranja;
14. pozdravlja činjenicu da je Zajedničko poduzeće nastavio upravljati 71 projektom u području izviđajnih, industrijskih i validacijskih istraživanja, s 300 različitih korisnika, od kojih su gotovo 20 % činili MSP-ovi, 17 % visoka učilišta, a 9 % istraživačke organizacije; podsjeća na to da Zajedničko poduzeće stvara nove mogućnosti za MSP-ove;
15. prima na znanje da je 2022. Zajedničko poduzeće nastavilo jačati svoje partnerstvo s Agencijom Europske unije za sigurnost zračnog prometa (EASA) s ciljem poticanja suradnje s tom agencijom u sklopu sporazuma o razini usluga kako bi se EASA-u zadužilo za pružanje usluga u području upravljanja zračnim prometom ili usluga u zračnoj plovidbi, uključujući provedbu jedinstvenog europskog neba; naglašava važnost daljnjeg razvoja inicijative jedinstvenog europskog neba;
16. prima na znanje višak od 107,2 milijuna EUR 2022. godine, što se pripisuje kasnom donošenju Jedinstvenog temeljnog akta;
17. ističe važnost Zajedničkog poduzeća u ostvarivanju inicijative digitalnog europskog neba, što je rezultiralo s 48 odabranih projekata, uključujući pokretanje pet demonstratora digitalnog neba, s ukupnim ulaganjem od 350 milijuna EUR; pozdravlja bliski dijalog koji Zajedničko poduzeće i Europska obrambena agencija (EDA) od 2011. vode o vojnim pitanjima kao i doprinose programu digitalnog europskog neba; prima na znanje da EDA sada služi kao glavna poveznica između programa digitalnog europskog neba, s jedne strane, i vojnog zrakoplovstva i upravljanja zračnim prometom, s druge strane, te je odgovorna za koordinaciju vojnih stajališta u pogledu jedinstvenog europskog neba i SESAR-a;

Sustavi upravljanja i kontrole

18. napominje da je, kad je riječ o rashodima u okviru programa Obzor 2020. i Obzor Europa, *ex post* revizije provela Zajednička služba za reviziju koja djeluje u sklopu Glavne uprave Komisije za istraživanje i inovacije Komisije; konstatira da je Zajedničko poduzeće za rashode programa Obzor 2020. (poravnanje i završna plaćanja) prijavilo reprezentativnu stopu pogreške od 2,4 % i stopu preostale pogreške od 1,8 % (⁽⁷⁾); konstatira da se za program Obzor Europa *ex post* revizije tek trebaju provesti jer se prva međuplaćanja očekuju tek 2024.;
19. napominje da je Revizorski sud radi procjene kontrola Zajedničkog poduzeća u pogledu operativnih plaćanja proveo reviziju nasumično odabranih plaćanja u okviru programa Obzor 2020. izvršenih 2022. na razini krajnjih korisnika (⁽⁸⁾); nadalje, napominje da Revizorski sud nije utvrdio ozbiljne kvantificirane pogreške na razini korisnika Zajedničkog poduzeća obuhvaćenih uzorkom; ipak, konstatira da je u jednom slučaju Revizorski sud izvjestio o sistemskom problemu koji je proizišao iz toga što je korisnik prijavio neprihvatljive troškove za neobvezne potvrde o financijskim izvještajima koji se odnose na privremene financijske izvještaje;
20. napominje da je Revizorski sud ocijenio da je polovini zajedničkih poduzeća, uključujući SESAR 3, nedostajao strukturirani pristup za *ex ante* kontrole bespovratnih sredstava u okviru programa Obzor 2020. koji se temelji na riziku;
21. podsjeća na to da je prema članku 21. financijskih pravila zajedničkih poduzeća svrha *ex ante* kontrola spriječiti pogreške i nepravilnosti prije odobrenja operacija te ublažiti rizike od nepostizanja ciljeva;
22. u tom pogledu napominje da je Sud, kad je riječ o zajedničkom poduzeću SESAR, na temelju pregleda interne dokumentacije i razgovora s osobljem zajedničkog poduzeća utvrdio da su se u njegovu pristupu praćenju rizika krajem 2022. uzimali u obzir samo korisnici nad kojima je provedena *ex post* revizija, uglavnom glavni korisnici; osim toga, napominje da su potencijalno rizični korisnici koji nikad nisu bili podvrgnuti *ex post* reviziji i novi korisnici stoga bili isključeni iz procjene rizika;

(⁷) Konsolidirano godišnje izvješće o radu, poglavlje 4.1.1.2.3.

(⁸) Kad je riječ o transakcijama isplate bespovratnih sredstava ispitanim na razini korisnika, prag za mjerljive pogreške iznad kojeg ih se mora prijaviti iznosi 1 % troškova obuhvaćenih revizijom.

23. nadalje, konstatira da Zajedničko poduzeće nije procijenilo rizik na razini projekata;
24. poziva Zajedničko poduzeće da unaprijedi svoj pristup praćenju rizika za *ex ante* kontrole kako bi se utvrdili potencijalno rizični korisnici koji trenutačno nisu uključeni u statistički skup (kao što su korisnici koji nikad nisu bili podvrgnuti *ex post* reviziji i novi korisnici) i rizični projekti;
25. poziva Zajedničko poduzeće da se pozabavi nedostacima u području upotrebe unaprijeđenog alata za praćenje⁽⁹⁾; u tom pogledu podsjeća na to da je alat osmišljen na način kako bi pomogao u usmjeravanju *ex ante* kontrola na najvažnije rizike procijenjene za projekt ili korisnike, čime se službeniku omogućuje da u bilo kojem trenutku tijekom provedbe projekta evidentira utvrđene važne rizike i prati odgovarajuće mjere praćenja i ublažavanja rizika;
26. napominje da bi u cilju djelotvorne i učinkovite upotrebe alata službenici trebali utvrditi relevantan i ostvariv rok za ciljani dovršetak mjere pojačanog praćenja; napominje, međutim, da za Zajedničko poduzeće nakon isteka utvrđenog roka oznaka pojačanog praćenja nije obnovljena ni zatvorena te da, osim toga, službenik nije ponovno procijenio razinu rizika nakon provedbe kontrolnih mjera;
27. slaže se s Revizorskim sudom da bi Zajedničko poduzeće trebalo zajamčiti da se uz sve pojačane mjere praćenja provode posebne kontrolne mjere usmjerene na utvrđene rizike te da se daljnji koraci u vezi s njima obavljaju u unaprijed utvrđenom roku;
28. konstatira da je u skladu s ocjenom Revizorskog suda u okviru programa Obzor Europa postalo još važnije da zajednička poduzeća primjenjuju poseban pristup upravljanju bespovratnim sredstvima koji se temelji na riziku;
29. ističe da u strukturi korisnika ili projekata Zajedničkog poduzeća dolazi do znatnih promjena u okviru programa Obzor Europa, kao što su povećan broj MSP-ova, novih korisnika i većih konzorcija kao i zahtjev da se za aktivnosti u okviru programa Obzor Europa primjenjuju samo otvoreni postupci javne nabave te da posljedično čimbenici rizika utvrđeni u prethodnim programima možda više nisu relevantni te se mogu pojaviti novi čimbenici rizika;
30. slaže se sa Revizorskim sudom da te promjene ukazuju na to da je važno da Zajedničko poduzeće primijeni ili prilagodi svoj poseban pristup upravljanju bespovratnim sredstvima koji se temelji na riziku;
31. pozdravlja predanost Zajedničkog poduzeća suočavanju s novim čimbenicima rizika koji proizlaze iz okvira programa Obzor Europa te prilagodbi njegova novog pristupa *ex ante* kontrolama koji se temelji na riziku kao i uspostavi novih alata utemeljenih na riziku za procjenu rizika na razini projekata i za nove sudionike; poziva Zajedničko poduzeće da u svojem godišnjem izvješću o radu za 2023. iznese informacije o tim aktivnostima;

Javna nabava i osoblje

32. napominje da se Zajedničko poduzeće zbog svojih aktivnosti širenja usredotočilo na upravljanje svojim postojećim ugovorima koji se pokrivaju odobrenim sredstvima za poslovanje i odabir pružatelja posebnih usluga upravljanja programima te da je stoga odlučilo pomaknuti okvirne datume nekih operativnih postupaka javne nabave na prvo tromjesečje 2023.;
33. prima na znanje da je Zajedničko poduzeće odobrilo plan radnih mjesta za 2022., s 37 privremenih i jednim ugovornim djelatnikom te dva upućena nacionalna stručnjaka, kako je utvrđeno u godišnjem općem proračunu Europske unije za Europsku komisiju;

⁽⁹⁾ U skladu s odjeljkom 3.2.2. o pojačanom praćenju u smjernicama Zajedničkog centra za provedbu Glavne uprave Komisije za istraživanje i inovacije o *ex ante* kontrolama u okviru programa Obzor 2020. unaprijeđeni alat za praćenje služi kao pomoć službenicima koji se bave bespovratnim sredstvima (projektne službenici, financijski službenici i pravni službenici) pri provedbi procjene rizika projekata ili korisnika.

34. primjećuje da je učinkovita raspodjela osoblja i dalje ostala prioritet Zajedničkog poduzeća tijekom 2022. te da su napori bili usmjereni na profesionalni i karijerni razvoj njegova osoblja, pri čemu se jamčilo da se dodijeljeni ljudski resursi upotrebljavaju na najekonomičniji, najučinkovitiji i najdjelotvorniji način;
35. napominje da je stopa slobodnih radnih mjesta na kraju 2022. iznosila 8,1 %; prima na znanje iz konsolidiranog godišnjeg izvješća o radu da se, s obzirom na to da je u planu radnih mjesta Zajedničkog poduzeća predviđeno samo 37 radnih mjesta za privremene djelatnike, pri svakom odlasku člana privremenog osoblja relevantna stopa slobodnih radnih mjesta povećava za 2,7 %;
36. konstatira da je uvođenje modula informacijskog sustava Sysper Job započelo tijekom 2022.; prima na znanje iz konsolidiranog godišnjeg izvješća o radu da će Zajedničko poduzeće dovršiti sustav upravljanja ljudskim resursima Sysper tijekom 2023.;
37. napominje da je, u pogledu rodne i geografske ravnoteže, Zajedničko poduzeće ostalo predano ostvarivanju cilja stabilnosti svoje ukupne ravnoteže te primjećuje da su krajem 2022. 59 % od 37 članova osoblja činile žene, a 41 % muškarci, pri čemu je bilo zastupljeno 15 nacionalnosti;

Praćenje mjera poduzetih u pogledu primjedbi iz prijašnjih godina

38. konstatira da su „primjedbe” u godišnjim izvješćima za zajednička poduzeća zapravo „preporuke Revizorskog suda bez vremenskih rokova”; napominje da Revizorski sud svake godine poduzima daljnje korake u vezi s tim primjedbama i ocjenjuje njihov status ocjenom „otvorena” ili „zaključena” primjedba;
39. pozdravlja činjenicu da je Zajedničko poduzeće poduzelo korektivne mjere kao odgovor na primjedbe Revizorskog suda iz 2021.